کوم ناروغ ته د روژې خوړل روا دي ! (۲ مخ)

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده (۲ مخ)

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو اړو سره مرسته وشي (۲ مخ)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول (۲ مخ)

...ې رپوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب د قضايي حکم د محکومیت د طرفګو الی ۹ برخه کې د نظریات د استیناف محکمې د ریاست د استهدایي په ورکولو او د لوی څارنوالی د قضایي مطویت د استهدایي ۹ اړوند چې د مطویت په لحاظ د پروان د ښارګي محکمې له خوا د ساتلو شوي برېکړې د طرفي غوښتنه یې کړې، لازمي لازمونې وشوې او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي انحصار د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب ملي شورا استهدایي له په پېلماني سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم د محکمو او لوړو دطرفي مرجع چې د تحقیقي او حکمي اختصاص له خوا ورکړل شي، د محکمې نظر له دې ایله کولای شي د حیثي غوښتنې په باب اړونده واکمې محکمې له مراجعه وکړي په همدې ترتیب د عالي شورا په غوښتنه کې د قضايي کادر د درجې د ثبت د کمېسیون نظر په پام کې لیونو سره د قضايي کادر د حقوقو او امتیازاتو له طرزاي سره سم د پخوانو قضاییانو د قضايي کادر لوړول تصویب شول

باختر

د تخار [illegible] پراختیا غواړي

Ketabton.com

د جمهوري ریاست لومړي مرستیال مارشال محمد قسیم فهیم پرون د تخار ولایت له یو شمیر عالمانو، سپین ږیرو، استادانو او د پوهنې له مسوولینو سره وکتل. د جمهوري ریاست مطبوعاتي دفتر په خبرپاڼه کې له خبر ورکړ. د دغې کتنې په بهیر کې د جمهوري ریاست لومړي مرستیال د پوهنې کارکوونکو

څخه یې هلوځلو هیله وکړه. د جمهوري ریاست لومړي مرستیال زیاته کړه د هېواد راتلونکې په پوهو او زده کړو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت مستقل او پرمختللي هېواد خاوندان کېږو چې د پوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هڅه او هاند وکړي. په دې کتنه کې ...

له ملي په شان
او له مسلمان
له ګواښ
... د اسلام
... کوي او
... کوي
... په

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمقاله

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز ال سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو کامیاب بهیر د هرکلي ترڅنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ییزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د تېر په شان یقین لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوی او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوې فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعنې د تروریزم پر ضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کېدو ته رسېدلي شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې یو وار بیا ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان، پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اوریکۍ پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مفرضینو د ناوړو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګرۍ او اوریکې روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په پرله پسې توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې تر څنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو زر یې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېدای شي ښه منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې مخکې نه نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډېره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو د منځګړیتوب کوربه وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لوړۍ له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناورینځپالي کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټې پورته کېږي.

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمي شهاب

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو له د روژې خوړل روا دي، خو د دې تر څنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کېږي. نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه ورکړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې پېرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس ترڅنګ ښځو تر څنګ نورې یو شمېر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج) روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړی دی یعنې پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمېر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید وې خوري، دا میندې امیدواره او تی ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼل کېږي که امیدوارې او یا هم تی ورکوونکې

میندې پر خپلو ماشومانو وېرېدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او بیا یې په وخت سره قضایي راوړي. لېوالهٔ تولنه، ملګري ملتونه او ټول هېوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د

دې روژه وخوري، په دې اړه د (کتاب الفقه علی المذهب) د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې بوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیدواره وي او یا ماشوم ته تی ورکوي او د روژې په نیولو سره دې او ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس

فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او ته څنګه ؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت، یعنې ماشوم یې زیانمنه، پرې یې وچېدې او نور مرضونه ورته پیدا کېدل، نو بیا دې روژه وخوري، خو له دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي، ډېرې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان

پرې تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تریخ ځای په ګوته شوی دی، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته پام شوی وي، نو هغو امیدوارو او تی ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کېږي او یا یې شیدې کمېږي او یا وچېږي، نو هغوی

لرونکو میندو په خبر دي د روژې قضایي راوړي، دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوې، چې روژه ورته روا ده، خو قضایي به راوړي، نه فدیه. منو، چې دا میندې د ناروغانو په خبر یادې شوې، خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضایي راوړي هره امیدواره او تي ورکوونکې مور دې

ته اړوي، نه ماشوم ضایع کېږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کېږي او نه هم لوړې ناروغي پرې راځي، نو بیا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په به موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضایي راوړي، یعنې د همغو خوړل شویو

روژو په اندازه به له سره روژې نیسي ځکه یا هم پر دا ډول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په ښه او اسانه موسم کې روژه شي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضایي یې پرې واجب ده، قضایي به راوړي، چې هغوی له هم د روژه نیولو په څېر ثواب ورسېږي، نو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ډول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضایي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان میاشتې روژه نیولو ته یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، لکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحیح نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضایي پرې واجب ده او د لمانځه قضایي پرې نشته یعنې د خوړل شویو روژو قضایي به راوړي، خو د هغه شویو لمونځونو قضایي پرې نشته او هغه الله (ج) وربښلي او هغوی یې لرې معافې کړې دي.

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله ((سمیع))

جرګه زموږ په تېر پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پلرونو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دی. نه یلې خوا که چېرته دبشریت پیدایښت او دهغه دوام ته نظر وکړای شي نوله دوو تنو ټولې تر کورنۍ قبیلې او بالاخره دنړۍ مملتونو ترمنځ دتفاهم اوخبرو دپیل ژبه په جرګه پیل شوي او تراوسه پورې یې په پلایلو بڼو دوام موندلی دی. دالته داخبره باید په زغرده سره وکړای شي چې دجرګې دپیل تحققه دنړیوالي

ډیموکراسۍ پیلامه ګڼل کېدای شي کله چې انسان پیداشوي اودهغه ژبه په خبرو راغلې، نو همدغلته دجرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري جرګې دهورلنې اصل پرېښت زموږ دهېواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې ددغه دود په دوام زموږ دخلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی. زموږ په هېواد کې ددولتونو او نظامونو په جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړی دی او ترننه رارسېدلی ده او ټول ولس په جرګه بدله شوېده په هېواد کې دآریاېانو دلمدن دانکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شوېده چې لومړۍ جرګه یې محلي یاکلیوالې جرګه وه چې په کلیو کې به دخلکو ترمنځ کېدله اودخلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې په لوموړې جرګه کې به ښځو اوناریته ووګډون کاوه دوهمه لویه ولسي جرګه چې دقومونو نوقبایلو مشرانو اوپوهانو په کې ګډون کاوه په نوموړې جرګه کې به دټولنې دراتلونکې په اړه پرېکړه کېدله اودونتني واکمن به هم په کې برخه اخیستله، چې واکمن به هم دهمدغې جرګې دپرېکړې له مخې ټاکل کېده که زموږ دهېواد مذهبي بهیرته وکتل شي نو جرګو هم په کې خانګړې برخه درلوده دبودایي مذهب په بهیر کې جرګې هم دود موندلی دی زموږ دهېواد دجرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمېر چینایي سیلاني زیارت کوونکو هم ډېر څه لیکلي دي داسلام په مقدس دین کې جرګه ته خانګړې ارزښت څخه برخمنه ده اودقرآن عظیم الشان سوره الشوري هم په دې برخه کې نازله شوېده دنوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي زموږ ستر پیغمبر اودبشریت لارښود حضرت محمد (ص) دخپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې دمسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې دجرګې اومشورې له لارې حل کړي. په دغې برخه کې کېدای شي چې له ډېرو بېلګو څخه یادونه وکړو په جرګه کې دراې ورکول یو مهم اصل دی او دجرګې ګډون وال مکلفیت لري چې درایو له اکثریت څخه متابعت وکړي اودهغې ټولې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولوکه رایه یې هم نه وي ورکړې که داسلام تاریخ ته نظروشي نودایه لري په ډاګه شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته دخلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته داسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوېدې اودجرګې پرېکړې یې په ډېر ارزښت او امانت داری سره عملي

کړي دي اوزیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې دافغانستان خلکو داسلام په مقدس دین مشرف شول نوشعرېانو په وړاندې یولړ سیاسي مقاومتونه راپورته کېږي اودغه مقاومتونه دخلکوترمنځ دجرګو په جوړېدلو سره زور اخلي اوخلکه دوسلوال مقاومت په وسیله دهغه هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه خان وژغوري چې د ابومسلم خراساني اویوشمېر نورو نومیالیو شخصیتونو په ګډون عربان دېته اړ کېږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي دغو واقعیتونو په رڼاکې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ دخلکو یوملي دودګرځول شوېدې اوله خاص ارزښت اودرښت څخه برخمنه ده زموږ دهېواد په تاریخ کې ډېرې سترې تاریخي جرګې رامنځته شوېدې چې ډېروستر وېښو اوشخړو ته یې دپای ټکي ایښي دي زموږ خلکو دجرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړېدي اوهېواد یې له سترو غمیزو څخه بچ کړېدي اودېو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړېده کله چې په هېواد کې کومه شخړه را پیداشوي اویادهېواد دزعامت دټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکونویو جرګوته مخه کړې ده اودلویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته دحل لاره پیداکړېده کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې دقومونو ترمنځ دهېواد د مشرډاکلوخبره راپورته شوه لوډیوې جرګې له لارې د قومونو مشران اومخوررا ټول شول اودمشرۍ پرېکړې یې دحاجي میرویس خان په سرکېښودله اونورویولوخلکودجرګې پرېکړې په پوره ډول ومنلې په ۱۷۴۷ زکال کې دکندهارپه شېرسرخ کې دلویې جرګې په ترڅ کې دقومونو دمشرانوله خوا احمدشاه بابا دهېواد، دواکمن په توګه وټاکل شو دامیرشېرعلیخان دوخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلوده ارزښتناکې مسئلې په کې وڅېړل شوې اوپه ۱۹۱۵ زکال کې دامیر حبیب الله خان دوخت لویه جرګه وه، چې په عمومي لړیوالهٔ جګړه کې دافغانستان بېطرفي په کې تصویب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې دافغانستان دخپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې دافغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې دشاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال داګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې دبرتانیا وړاندیزونه ردشول اودافغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ یې ددوستۍ قرار داد تصویب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې دجلال آباد لویه جرګه وه، چې دافغانستان اساسي نظامنامه (قانون)

په کې تصویب شو په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو دریو کلونوکې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمریز کال کې پیاتویه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنواستازو په کې ګډون درلوده په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیاغوروشو اوپیاله دشاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه دشاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هېواد کې دلویوجرګوجوړېدلو دوام پیداکړی دی په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د۱۹۳۱ زکال سره سمون خوري دنړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې دافغانستان دخلکو منعنوي لویه جرګه جوړه شوه اوددولت په دفاعي قدرت ټاکیدوشو که خبره رالنډه کړم داعلیحضرت محمدظاهرشاه، دشهیدمحمدداودخان اودلورله کودتا راوروسته په افغانستان کې د بېلا بېلو نظامونوله خوا لویې جرګې جوړې شویدي چې وروستۍ جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې دلړم دمیاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دودیزه لویه جرګه وه، چې د۲۰۳۰، تنو استازوګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره دستراتیژیک تړون دلاسلیک دځرنګوالي په هکله وه، چې له غور اوپرېکړو وروسته د۱۳۹۱ لمریز کال دغویي دمیاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې دولسمشرحامدکرزي اودامریکا دولسمشراوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې دامنیتي تړون برخه یې دافغانستان اوامریکا ترمنځ دیولړ شرایطو له مخې همدا اوس تربحث لاندې ده په دغو شرایطو کې ولسمشرحامدکرزي دامریکا له لوري په افغانستان کې دهوره سولې اوامنیت دټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي دولسمشرغوښتنه اوشرایط دافغانستان دخلکو کلکه غوښتنه وه اودافغانستان دولت اوخلک دنوموړو شرایطو په عملي کولو کې دافغانستان ملي حاکمیت اوخمکنۍ بشپړتیاوې اوافغانستان دملي ګټو په نظرکې نیولوسره دیو خپلواک هېواد په توګه ساتلې شي. افغان ولسمشرټل داهڅه کېږده چې له امریکاسره دامنیتي تړون په لاسلیک کې له پېرې څخه کار وانه خلي دولسمشرددغه دریځ په وړاندې یوشمېر ډلې ټپلې اوسیاسي ګوندونه داسې فکر اوتبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر دامنیتي تړون په سر په وضع شویوشرایطو کې خپل ځانته امتیازات غواړي اوپه دې هڅه کې دی چې دولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي اودخپل قدرت دوام لاپسې اوږدکړي. ددغه رنګه تبلیغ

اوځرګندونو په څنګ کې دامنیتي تړون دلاسلیک په اړه دلویې جرګې له جوړېدو سره هم خپل مخالفت ځرګندوي. ددغه رنګه ځرګندونوپه څنګ کې افغان ولسمشر حامدکرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري یا ولسمشرۍ ته ځان کاندید کړي. دګوندونو اوایتولیسیون ددغو ځرګندونو په اړه دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۱ مه دیکشنبې په ورځ دولسمشروياند ایمل فیضي په یوه غونډه کې ووېل دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۰ مه دهمکارۍ شورا چې له ۲۲ ګوندونو اوائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي غونډه کې دراتلونکو ولسمشریز واکنو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده ددغوګوندونوچاروا کې وایي چې حکومت له امریکا سره دامنیتي تړون په سردلاسلیک په باب لویه جرګه رابولي اودخپل واک ددوام په لټه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه: دلویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکاسره دامنیتي تړون موضوع یوه ترټولومهمه اودافغان ولس دراتلونکې ټاکونکې ده، نودهېواد، له لراویره بلد خلک ددې اجازه ولري چې ددغه تړون په اړه خپل نظر ځرګندکړي. دلویې جرګې رابلل یوازې دامریکا دامنیتي تړون لپاره دي په اوسنیو حساسو شرایطو کې ددولت له خوا له امریکا سره دامنیتي تړون دلاسلیک اوځرنګوالي په اړه دلویې جرګې رابلل دافغانستان داساسي قانون اودافغانستان دملي ګټودتامین خلاف کار نه دي په تېر تاریخ کې هم دوخت داړتیا له مخې دهېواد دمهمو مسئلو په اړه تیرو دولتونوهم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې اودافغانستان ټاریخه اوبېخو په کې خپل نظر ځرګند کړي اولازمي پرېکړې یې په کې کړي دي چې بېلګې یې مخکې په ډاګه شوې. دهمکارۍ اوسنۍ شورا چې له یو شمېرګوندونو اودلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده باید چې دلویې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه اوویره ونه کړي، اوپه دغې جرګه کې دهېواد دلوړوګټودلا تامین لپاره پوره برخه واخلي اوله خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي اوخپلې غوښتنې دخپل ولسمشر ددریځ له پیاوړتیا سره ملګرې کړي. جرګه دافغانستان په تیروپاړلي تاریخ کې دافغانستان دخلکو دسیاسي اومدني ژوندانه دپیل اوپرمختیا یوه نه بېلېدونکې برخه ده، ځوچې افغانستان وي اودافغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره دهرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. داځکه چې دجرګې ارزښت اودوام زموږ دلوړتیا دژوندپه بهیر کې یوه ستره اړتیا ده

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبرون

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپېڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکاتو میاشت هم ده چې سپېڅلې یې بېساري مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپېده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نیولو او ساتلو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بېوزلو او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د نیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان ددې ترڅنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي باید د نورو له غیبت، چغلو او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناروا کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت میاشت ده هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او یو مسلمان د بل مسلمان

خیر او ښېګڼو ته دعا وکړي په ټول عمر، خو په خانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د نېکمرغیو ورګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسېږي. ځرنګه چې مخکې مو ووېل روژه د اسلام د سپېڅلي دین درېیم رکن دی او نیول یې فرض دي. روژه د عبادتو او ښېګڼو میاشت ده روژه دسولې، ډېرو عبادتو او یو بل ته د مرستې میاشت ده په روژه کې هر څوموره لمونځ چې وشي کله یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه بله ځانګړنه ده د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې ځرګندېږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې پېرزوینه شوې نو په هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان ذمه لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لري والی نه یوازې د روژې په میاشت کې بلکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې توري نه لاس نکړي خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوا بدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه میاشت کې یو او بل ته په خلاصه غېږه په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر تېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوباسي دانه اړینه ده چې وواېو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په داوه زړه خپلو ناوړو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې یو او د هېواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند، افغانیت، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب ووایو او چانه اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوسایه کې ژوند وکړي، د یو او بل حقوقو ته درناوی وکړي له جګړو څخه له وراېو پرته نور هېڅ شی لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو غمیزو کې څه ګټه رارسېدلې ده موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي له هرې بدي څخه پرهېز ددې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادت بشپړېږي، نو راځئ د نېکیو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانو ورونو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادت د هر چا په نصیب کړي آمین

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ښوونه، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي،نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي،نو جنګ او نالدري په زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي،نو چرنې په رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي،نو د خان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي،نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند وکړي ،نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لیوالتیا کې رالوی شي،نو ډاډه او په خان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي،نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاینلو وړ وګرځي،نو قدر پېژندونکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تأیید سره رالوی شي،نو د خپل خان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي،نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي،نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت کې ژوند وکړي ،نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي،نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله یېز چاپېریال کې ژوند وکړي،نو په راتلونکي کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

روغتیا او ژوند

پې ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کاناتونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي خو ډوله اندوسکوپي ازموینې د یوه انسطاف قنوونکي پلاستیکي تیوب په واسطه چې په وروستي برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نومړو ازموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیماً ووینو . له اساحو څخه یو بسې واخلو ، پولیپونه وړباندې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ ، معدې او کولمو د التهابونو ، قرحاتو ، لیونو ، خونریزیو ، تومورونو ، پولیپونو (Polyps) ، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمیر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) : په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوب د خولې له لارې بدن ته داخل شي ، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندېدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي ، که چېرې اندوسکوپي د خولې مرۍ ، معده او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادېږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزو فاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګستروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي ، دا عملیه د دوډونو سکوپي (Duodenoscopy) ، په نوم سره یادېږي.

2 کولونوسکوپي (Colonoscopy) په دې ازموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلیږي او نومړې کولمې مستقیماً د کتنې وړ ګرځي

دا ازموینه د اسهال ، قبضیت ، خونریزي او د ګېډې د کښتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کېږي ناروغ نه باید

وویل شي چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24_ 48 ساعته مخکې نه آزموینې څخه مایع رژیم واخلي تر څو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې (Enema) اجراء کړي په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګېډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړي ناروغ ته لاربښوونه وشي تر څو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي . د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ پېل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادېږي څېرنو ښودلې ده چې وروسته (Colonoscopic Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یوفیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کېږي

3 پروکټوسکوپي (Proctoscopy) د ریکټم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کېږي ، وروسته آزموینه د پروکټوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کېږي ، د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر ، پولیپ ، فیور ، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 سګمویېدوسکوپي (Sigmoidoscopy) : کولونو سکوپي ته ورته آزموینه ده ، یوازې په دې استثنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سګمویېد برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کېږي سګمویېدوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کېږي چې د داخلة رنځ پوهانو په واسطه اجراء کېږي نومړې آزموینه د کولون د کانسر ، لیونو ، پولیپ ، تومورونو ، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي ، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سګمویېدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي ، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي ، کلیوي او مؤنث جنس د تناسلي سیستم ناروغۍ هم تشخیص او تداوي کېږي

چای - شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تاثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه یوازې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي ، همدارنګه ډاکټران توصیه لري چې درمل ،تابلیت باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې مېنرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خوراً زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره یوسې د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو موندلې ښيي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي ، وړیدي ، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

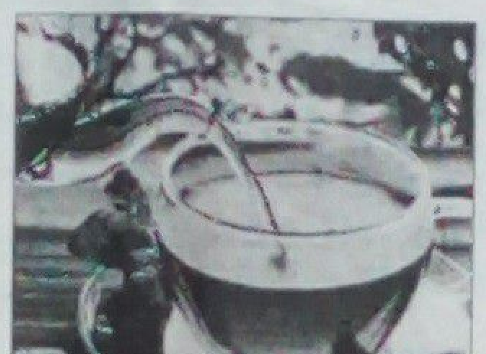

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو د هضم سره مرسته کوي او د احتراق عمل په سرعت ورکوي په دې ترتیب سره د چاقۍ مخنیوی کوي. علمي تحقیقات ښيي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو سرېښ اندازه څو سانتي متره کموي ، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د خوړل کېدو پوسېدګۍ څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم البګالوکاتیخین ماده وجود لري د خولې د ساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر تورسالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوز څلور ګیلاسه ښودل شوی دی هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجېږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم و څښل شي

په افغانستان کې انتي بیوتیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وايي د انتي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غټ میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچني زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپایي چارواکي په دې هکله سره غږېږي څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انتي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي ،چې د تابلېټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي ،ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده ،تابلېټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي ،خو له بلې خوا نور رنځونه اړوي ،یو غړی رغوي ،خو بل داسې اغېزمنوي ،چې بیا یې درملنه ناشونې ده ،په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسنۍ کارېدونکې دوا ګانې ،چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي ،چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخیستل شي ،لکه زرګونه کاله پخوا ،چې د مصر ډاکټرانو کارول ،هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ ګټوره طبابت یادېده ،ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکتر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوې دي

دهرې ورځې په تېرېدو سره پرښېشه بې توکو دروږدو کسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت اوچارواکي اړ دي، چې د ښېښه یي داروګانو داستعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کارونې څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي له یونیم کال راهیسې دحنګلک په سیمه کې دروږدوکسانو ددرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر اوتردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانودشمېر ډېروالي له امله نورو لویو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لیدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کارډیناتورډاکتر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کېږي

پوښتنه څرنګه ، چې لیدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدودی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې ددغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

ځواب دروږدوکسانوددرملنې روغتون په یوځل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان ، چې دې کورنۍ له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړواو په ځینو نورو خایونوکې سره راغونډېږي اوکله ناکله دکابل ښاریانولپاره دخوروني لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبسترولوظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړکړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، څکه دوی په داسې خایونوکې ژوندکوي، چې جامې یې داغوستووړنه وي اوهمدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځوپه موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې په تکړه داروپېژندنې ډاکټران اوهمدارنګه تولنیزکارکوونکي لرو درمل ناروغانوته په وړیاتوګه ورکوو ناروغانوته دروغتیایي نورمونوبرابره دوډۍ ورکول کېږي کله ، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستریږي یا همدغه پراوپرې پلې کېږي زموږ سیمه یېز ډاکټران اوټولنیزکارکوونکي دروږدوکسانوداوسېدلې سیمې ته ورځي او توضیحات اوڅرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر اوروغتون ته زموږ د موټروپه واسطه رالېږدول کېږي اوپه روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې اودعامې روغتیا وزارت دېرمختیایي بودیجې له لاې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه دخان پاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغاښونوبرسونه او ټولې هغه اسانتیاوې ، چې دوی ورته اړتیا لري ددوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه کله ، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې ددغو تداوي شویوکسانولپاره ترسره کوئ، چې بیرته نیشې ته مخه ونه کړي؟

ځواب موږ دغه تداوي شوي کسان هڅوو اوهمدارنګه دکاراوټولنیزوچارو،شهیدانواو معلولینولو وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي دروږدوکسانونومونه ثبت اوخبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي اوبېلابېلې حرفې اومسلکونه ورزده کوي اوان تردې ، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمایه اند په بشپړ ډول دمنلو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کار نه شي پیداکولی او دایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږبودفارورد پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

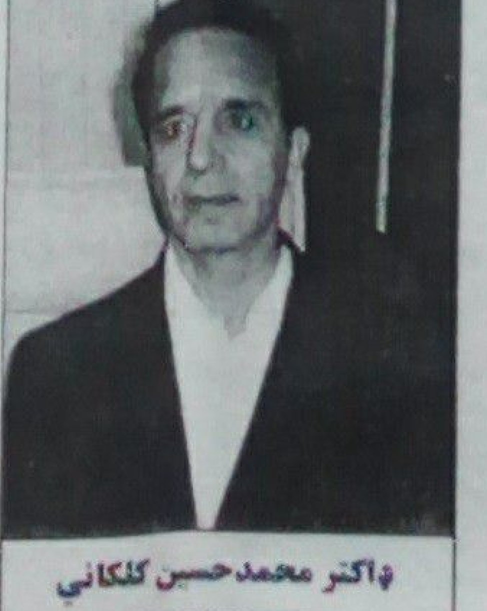

ډاکتر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نشه هیره کړې دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه ځله راغواړو تریو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو، چې دوی په دې موده کې بیرته مخدروتوکوته مخه کړې اوکه نه؟ خو دکارپیداکولو اسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه دملګروملتونودمخدروتوکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدوکسانوددرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېره نږدې یو مليونوته رسېده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

ځواب په ۲۰۰۹ کال کې دملګروملتونو څانګې UNODC دروږدوکسانو یوه داحصائیې سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته خپره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدوکسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدودی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه مخدروتوکوته دځوانانواونوروهېوادوالودمخه کولو دمخنیوي لپاره موکومې روغتیایي لارې چارې غوره کړې دي؟

ځواب دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دیننګی په توګه په جوماتونو، ښوونځیو اوخلکو ګڼې ګوڼې په سیمو کې دمخدروتوکو له زیان څخه خلک خبروو اوډېروهې کچه یې لوړوو دایوازې دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دیوهنې حج او اوقافو اود کورنیو چارو د وزارتونو دنده هم دې اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیرکې ښکیل دي، دا یې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت په مرسته دمخدروتوکوزیان دښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړې زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کېږي اواوس چلم اوقلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمېر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې دسګرټوپه منځ کې نېشه یي توکي کاروي اویا دسګرېټوفلترونه غوڅوي اوله دې لارې دوی ته نېشه پیداکېږي دغه نېشه دوی دعادي سګرټوپه څکولو نه شي پیداکولی دغه نېشه یي توکي پرځوانانو په پیل کې وړیا وېشل کېږي، څوکله چې پرې روږدي کېږي، بیادوی څپله اړکېږي، چې دغه نشه یي توکي دپیسو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه ځوانان پر مخدروتوکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نورې ښکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان دځنګ پاڅلیان له لارې نیشې ته اړباسي، خوموږ دخلکواوځوانانودپوهاوي بهیر پرمخ بیایو، نودپورتنیو وزارتونوندې دادي، چې تبلیغي چارې داعلانونواودمکتبونوته لارې ترسره کړي اوخلک دمخدروتوکو زیانونوڅخه خبر او یوه کېږي اودځوانانودروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه تاسې دروږدوکسانودملني په درې سوه بستریز روغتون کې وروسته له دې ، چې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له څېنوتداوي شویو ناروغانوڅخه کار اخلئ؟

ځواب موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال داشخیصوو، چې څینې کسان دچارو په ترسره کولوکې اغېزمن اودښو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اویه ځینه خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترڅارنې لاندې نیول کېږي اوکه چیرې څانونه ښه وځلوي اوسوږ ددوی نه وړتیا څخه ډاډمن شو، دکارګرانو، مامورینو اومدیرانوپه توګه یې مقرر وو اوتری کاراخلو موږ په دې ننه موده کې ۵ تکره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغوکسانوڅخه دروغتون دګارډ په توګه هم کار اخلو داستخدام شویو کسانومعاشونه له لس زرو ترا وولس زروافغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا ، چې له روغتون څخه دوتلو حق نه لري ، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانو ذهن څخه وځي اوپر نورمالوکسانوبدلېږي، چې ټولنې ته دخدمت جوګه شي

هېواد نوري

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقيدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بوللـه ، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف ؛ ژانر ؛ دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او نور شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې ووېلې شوې، نوې جګړې نورې به یې بدل کړې او بایللې جګړه به یې وګټله. د بوللې د زیاتې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهید او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکېنول، چې پیابه یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او دده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلا په ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، دا ښکلي توږلي، ځلېدلي، مهین کړي او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه زرینې خښتې وې، چې د غزل ماڼۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښوده، چې پر دې سره ځمکه پلې شي، پښې یې وسوځي او پایي نور وجود د ګرمۍ په غشو داغمې شي. د دې تل پر اوږه سپرې غزلې وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او پایي د طبیعت ښکلاوې ستاینې او یادولې. د غزلې لکه څنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو. د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل. سره له دې چې بوللـه سوونو بیتونو ته رسېدله د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې. په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ ؛غزال؛ غوندې به یې چې په خپل چټک تګ کې یو ګام پر ګل ږدي، بل پر چمن، یو ټوپ له چینې ته اچوي بل له شیلې ته، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به پسته خبره، څېړونکي د غزلې خبرې د مینې راز بولي او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا لرغوني افغانستان ته هم د اسلام د سپېڅلي دین له راتللو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راغلل. لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو د الفاظو سپین او سره وځلوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي نه ورته ژانرونه هم را منځته شول او په ځانګړې توګه زرګاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزني کې په سوونو شاعران راټول کړل او ډېرې نوې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سوونه بوللې یې د بلخ او خراسان ته د عربي قصیدې له راتللو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیاوړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په ورېښمینه ځمکه یې د ناز قدمونه واخستل او د ادب په ورشو کې یې ځانګړی منزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې نورې هم خوږې شوې. پښتو ژبې سره له دې چې له ویدي او اوستایي دورې نه خپل ولسي او پخوانۍ زړه شاعري درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په ځمکه ونه غورځاوه، بوللې، غزلې، څلوریزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل تونیک سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکېنت یې په هم هغې بیانې وکړ. چې عربي بوللې ، غزلې او نورې ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې دامیلمنه کورنۍ کړه دغزني له دربار سره لکه څنګه چې غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزني د دربار دپخو بوللو غوندې یې ښکلې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښۍ او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترخو پېښو خواږه او پاخه ادبي انځورونه لري

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو خپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او په همدې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتنو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل. د شته معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پښه د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه

د خپل ځان له حیرانیه څه وېل کړم
د عشق ویر به تل په خپله ښول کړم

خو څرنګه چې د پښتونخوا پر سیمه تل د پردو یرغلونو د تېري او جګړې اوروونه بل وي، دا وخت هم ګوره لیمور پر هېواد تاتار جوړ کړی و ، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ.

د مغولو لېمور هسې په اور وسوم
چې به هېر په دې ماتم زمینداور کړم

او نه دې سره سم دپښتو په رنګین ګلبڼ کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې دړاړونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګېزیانو له ښارونو وشړلی و او غرونو غارونو ته یې شړلی و، بېرته د مبارزې میدان ته راووست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف ارالي درلوده، خو ادبي پېرایې یې لږ او تنې وې، ارزاني تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته بنایسته ادبي رنګونه هم ورکړل او د غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې.

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوي ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمې په کې کېښودل، هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په ځانګړې توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال باباګڼو زامنو او دپښتونخوا دځپاند ادبي استعداد لرونکو شاعرانو د غزل په ګلبڼ کې نوي ګلونه زرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي غیبي، نور حماني او لافاني انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هنر په رڼو پرخو ووینځله او په خوشبو او په نغمو یې وپالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلبڼ کې د غزل پرخې او وږمې خورې وې.

له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او یا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا ... بیا یو ځل د غزل دا تاند بوټی مړاوی شو ، رنګیني او ښکلايي له لاسه ورکړه، خو په څنګ کې یې د مثنوي ګلبوټي په وده کې شو او په لګونه کېني په کې لیک شوي او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوې.

پېړۍ واوښتې د غزل بوټی همداسې مړاوی پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په رابرېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوي بارانونه وشول، دپښتو غزل ګلبوټي هم بېرته تازه او تاند شو او د نویو ګلونو تانابې وکړه

حمزه بابا د دې پېړۍ مخکښ شاعر و چې دپښتو نوي غزل مالیاري او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وښو سره ور ولېږدول

سنا په انګو کې د حمزه د وښو سره دې
نه شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

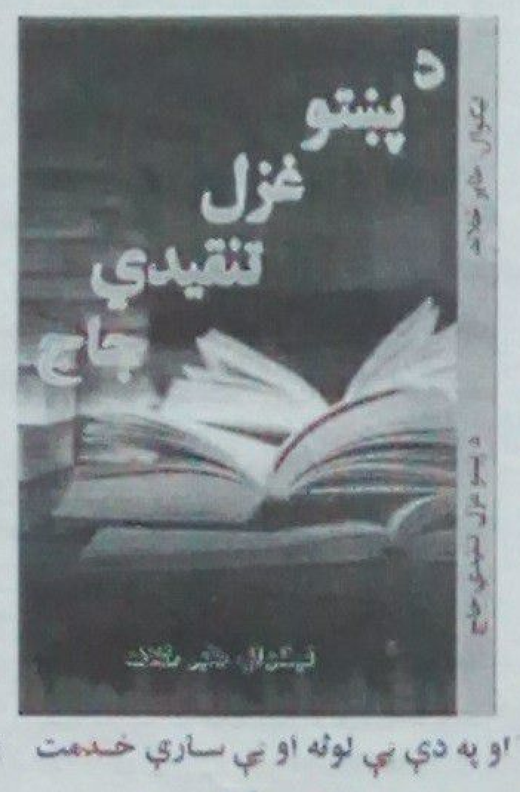

او په دې یې لوته او یې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل سوه نوي باغچه سمسوره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یوځل بیا د غزل سي رنګین او ګلورين شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په خط و خال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نویو غوښتنو، نویو پوښتنو او نویو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړنې ، ښکلاوې او خلاوې یې په کې شمېرلې دي.

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر ځلاند یو تیاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، خو ده چې له دې سر ګردانیو کومه منښه کنه اوچته کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بوټي له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محبتي مطالعې سره یې کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راټول کړي او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خیر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وښو سره هم لیدلي او د را وروسته پخو او ځوانو شاعرانو حواړه هم

ځلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل ځانګړنو ته ، هنري نوښتونو، نویو تعبیرونو تصویرونو او حوړلتونو ته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او خوږ ژبي غزلبول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښکلې یې را بر سېره کړې، ځېرلي او ځېرلي دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو بشپړ تصویر درولی او د هغه ښکلاو ته یې کېښولي یو

د کتاب تر بېلابېلو سر کلیونو لاندې بېل بېل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ تخلیقي کمست او نړیوال رحجانات

په دې لیکنه کې چې د سریزې پر ځای یې بولي ، د نړۍ د یو کلي کېدو ، تېل شوي نظریه د ښکېلاک یوه نوې کربه بولي چې زموږ ذهن د تحلیل له لوري نه د تقلید او تکرارت لوري ته را کاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له لوی بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحران نه د راوتلو لپاره رغنده وړاندیزونه لري

۲ د شلمې پېړۍ غزل په نویو پړاوونو کې

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې دپښتو ادب په بدلونونو غږېږي او د ټولنې او ادب ترمنځ همغږي څېړي او بیا د پښتو غزل مخینې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري نه پل یې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقایي بهیر څېړي، بیا خوشحال بابا ته را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپېلوي او بیا د دې دورې خپلو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لارویان کاظم شېدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار ختک ستایي او ددوی په یو شمېر بیتونو تکیه کوي

تر دې تمهیدي خبرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلي ځلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غزل ښتګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني ؛؛ څوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وینو رنګ به په کې وي؛؛ وروسته د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پرېشي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخوادګېو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبڼونو ته په پېښور کې، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بو او نورو سیمو کې سر ورډنه کوي او د غزل رنګ او بوی یې څېري، ښکلاوې، ځانګړنـاوې، نازکې او نارنکې یې شمېري او خپل بحث د څو نخمو غزلبولو شاعرانو په ستاینه او کرته پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موحد حمزه بابا، د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه_ علي محمد مڅل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دې، چې لومړی نیم بیتي اودوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره وېل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره وېل کېږي ، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
داپنجابي کالي دې اور واخله
مینه

پنجاب، دبرتانوي هندیو ختیځ او پخواني ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لویدیځ ایالت یې جوړ کړی و پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بیلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولویدیځ پنجاب باندې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دټول پنجاب درېمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اووګړي پکې ژوندکوي، دوېش له مخې لویدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوی دی پنجاب ، چې له نامه څخه یې جوتېږي، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس او ستلج درودونو اودریابونو ترډېرو اوبولاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه دډېرو اوبو له برکته، ډېره په غله اودانه کوي، ډېره سمسوره مځکه اوښین وطن دی په غلو اودانو برسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ابیره لرونکی اوحاصل خېز وطن دی

دپښتوشیرینې ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژاړ کاکړۍ غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه به

دلې موږ ورته غوږ اوخیرشو
دپنجاب توري برکې
نن مه هواسي دسرې خولې
(کاکړۍ غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتنې کالي دې پرېښوه
زاړه دې مه شه پنجابي کالي به
مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ځنډدپېښور دي
بل تري چاپېردتو رو زلفو
دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېښاور) تاریخي سیمه ، د (۲۰۰ ق م) نه مخکې تاریخ اولېږه لیک لري، ډېروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظریې ورکړې دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونوسره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګوښې ګوښې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چیناي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ق م) کې داسیمه لیدلې وه اود (پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلاني تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی ، چې داسیمه یې د (پولیوشاپولا-پولو شابولاپاپرشاور) په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزماني پورې په همدې نوم سره یادېده ، دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچا ایښی دی. دپېښور مرکز اوټوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی

دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیند سره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غاښې، چې پېښور له کوهاټ نه بیلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اوافریدو دره ، لویدیځ ته افریدي اوشملګوړوسیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندوقبیلې اوسې اوداسرحد تروړسک پورې رسېږي، همدارازشمال ته یې ملاکنډ اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول اوږدوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له دریوو خواوو څخه دغرونو په منځ کې پرته ده، یوازې ختیځې خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي ، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټیټوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېروښکلیوښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه درّمي دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه ښار کې په خوشالۍ تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور په باب داسې وایي دپېښور علاقه دانګریزانوپه زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېرازه سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داپرېدو اووزیروملک ، شمال ته یې ملاکنډ، سوات اوجنوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۳۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اوآټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اونسه ده، ښېرازه ځمکه ، خوږې اوبه ، ښې مېوې ، ګڼ باغونه اوښایسته خلک یې دندارو دي

دپېښور ښکلې اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړوکې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې ، داېوه کاکړۍ زماله نظره تېره شوه،

ورته خیر به شو
اندپښوسځلګې یم
اوس پېښور پرسوڼه ږدم
(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

حانانه ولې شوې بې مینې
دپېښور په نیم ګري مې ځې دیه
(لنډۍ)

دوکۍ

دکاکړو د ډېر تاریخي نومیالي لوی وطن په ډېروړو وړو سیمو اوځایوکې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکۍ نوم هم دیادولو وړ دی، دوکۍ دیوه ښه سمور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي ته دق ښکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نه کېږي، لـه دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړۍ غاړوکې د دوکۍ یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې ټولګې اواثر په پایو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له ښه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه ، روڼ اوخوندي کړو

دوکۍ دق بوړې زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکۍ ته راشه غم خومه که
که نورڅه نه وو شودې
پې به درکومه
(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

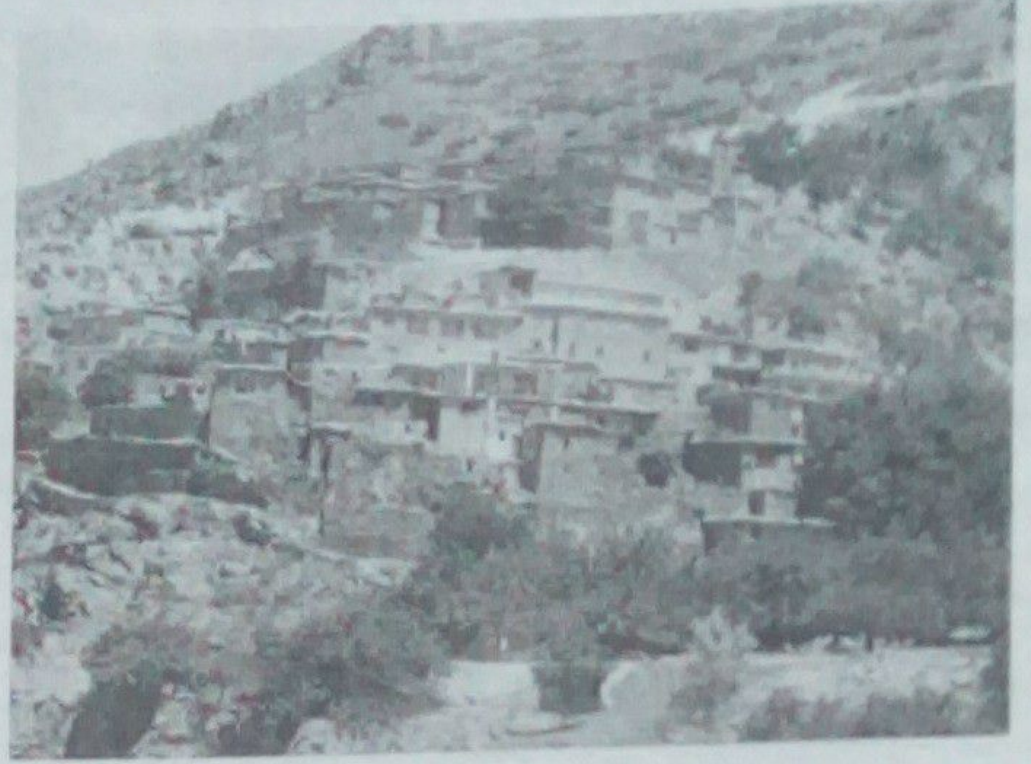

د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده

فضل هادي حميدي

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه به د سهار لمانځه وخت و. ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن يې راته د سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ويده کړل، په دغې ورځ د سالنګونو يو کور هم يې وېره او بې شهيده پاتې نه شو.»

که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې يو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د يوه مظلوم افغان په کونځې کونځې اېنده کې دغه راز يو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده. هغه هم د يوې داسې پېښې شاهد دی چې کيسې يې لا هم د يو فلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نقشونه پرېښي دي. دغه سړی له ۱۳۵۸ کال راهيسې چې روسانو پر افغانستان يرغل وکړ، ډېر دردونه وليدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هيڅ نيت او اراده يې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا يې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هيڅ ونه ويل، مګر دا يې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړيو او ژوندونو ويرته پرېښود. ملک شمس الدين د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه ډېرې چغې وکړې، هيچا يې فرياد وانه ورېده، بلکې د ژمې د بخو واورو په کفن کې لغښتو غرونو يې هم د فرياد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۳ کلن سپين ږيری دی او لا هم د پروان ولايت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د هماغه بمبار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې يو وخت يې د ړنګېدلو دېوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته په کې ايښي وو. هغه وايي، د روسانو د يرغل په ورځو شپو کې دومره تکليف ور ونه رسېده، خو له هغې ورځې نس کاله وروسته ور رسېدلی درد به يې هېڅکله هېر نه شي. «روسان موږ ته راغلي وو چې موږ ته دې لارې وخو بايد ډېرې راياندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ويلي وو چې دلته دړاندې برېد شوني دي، بايد خپل تدابير کلک ونيسي، موږ لمانځه ته تياری نيوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې ځان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، يو سکاټ توغندی راغی او د سالنګ په دره کې ولګېد، دا نو روسي يوځيان راوتلي او په سالنګ کې يې عام وژنه پيل کړې وه.» دا به نو ايله د سهار ۴ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان خپل تور څادر وغوړاوه؟ څکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د يو سکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات او له بل هر ځايه عام خلک راايستل کېدل او بيا پرې روسي يوځيانو د مرميو باران جوړاوه. «د مېندو له څنګه يې هم هلکان ايستل او وژل يې، د ماښکر تر څلور بيمو بجو څوک هم حتی د ځان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قيامت راغلی، نو دا افت يوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدين تر درېو ورځو پورې د خپلو کليوالو د مړيو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهيدان يو ځای ته راجمع کړای شول، چې وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۲۴۷ سالنګيانو ځوانانو سپينې غلېل کړي وې، يوازې دا نه بلکې په دغو شهيدانو کې يې د ملک شمس الدين د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې. «زما پلار، ورور، دوه ورېرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر يې شمېره کليوال يې راته شهيدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو يو شهيد نه وي پرېښی.» د غم په دغې تورې ورځ د شمس الدين ټول کلی او د سالنګ دره په وينو ولمبېده او اسمان يې په ماتم کې تور څادر واغوست، خو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سيمې ته د ښخولو په نيت يوړل، نو بيا هلته ورته د مزار شريف دهدادي تلنګې فرقې د مړيو د ښخولو او هديرې جوړولو اجازه نه ورکوله. «بيا مو په همدغې دښته کې يو ډېر کم ځای پيدا کړ او شهيدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلي مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بلاک خنځالو ته راکښېه شوو، څلور کاله مو هلته تېر کړل، هيڅ راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غميزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنيو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدين خو بيا د خپلې کورنۍ د يتيمانو غم پېټې اووه اسمانونه دانېټ کړې وو، په يوازې ځان يې د سردې ۲ يتيمانو وريرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده پر غاړه وه. «اوس هم دا بوج په زړه وړم، هيڅ کومه بشري اداره راغله او نه يې زما د شهيدانو د کيسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی يم.» د ملک شمس الدين دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخري پرانس و، چې پر دې مظلوم ولس يې ووېست، څکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستی پوځي ډلګی هم ټيټې سترګې د حيرتانو د بندر په پله واوښته. دا پوځي ډلګی د جنرال بوريس ګروموف په مشرۍ رهبري کېده او شاته يې بيخي د ليدلو توان نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شېبو کې چې د حيرتانو له پله څخه تېرېده داسې ويلي وو «په دغو وروستيو شېبو کې په خپل بدن کې ستره نيمګړتيا احساسوم، څکه په خپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللی تاريخ وينم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بريا د روسانو وتل، دومره په آسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړنې او مجاهد ملت اتلوليو او د افغانستان د خلکو د مليونونو تنو شهيدانو او معلولينو او معيوبينو د وينو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي ارمان ته لاسرسی پيدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پايلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو يرغل يوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي ځغاستونکي ملکها سنګ د ژوند کيسه کوي. په دې وروستيو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو ليکوال مشهور شاعر جاويد اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نوميږي. فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خسرو پر مهال وويل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور ځغاستونکي، اتهليټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وينا د فلم ليدو پر مهال بابې زما پلار ته د خپل ژوند هغه شېبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سترو ستونزو يې تېر د صبر کاسه په لسګورېلو وه. هغه زياته کړه «پلار مې له داسې سختيو ګاللو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته يوه په بلې پسې برياوې تر لاسه کړې. د هغې جذبې او ورسره مخالفتونو په يادولو سره بابې ونه توانېد خپل شديد احساسات کابو کړي. هغه نه بابې د خپل ژوند د مبارزې له کړاوه ډکې ورځې وريه زړه شوې» جاويد اختر دا مهال د هندي سينما له وتليو سکرېپټ ليکوالو او شاعرانو څخه يو دی

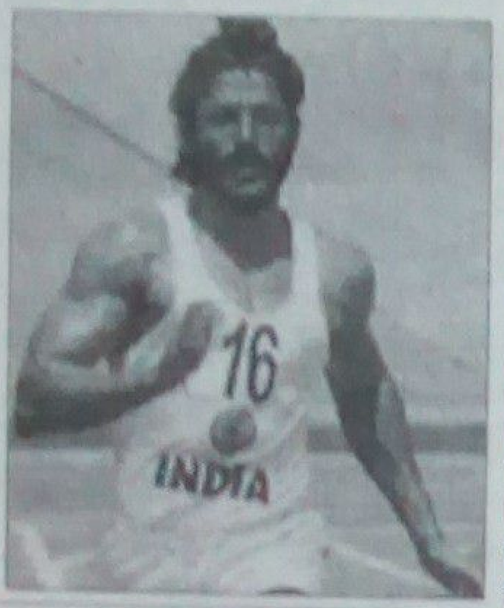

يوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستيک جوړ کړ

د ترکيې د استانبول د يوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته بريالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستيک جوړ کړي. د فرانس پرېس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه اليف بيلګرين توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستيک جوړ کړي چې د کېبلونو او سيمونو د پوښلو لپاره پکارېږي. حاضرمه پلاستيک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي خو د اليف بيلګرين اختراع، چې د امريکا د ساينټيفيک په نوم ساينسي مجلې تاييد کړي، د چاپېريال د ککړولو له مخنيوي سره مرسته کولې شي له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستيکونه د هوا او چاپېريال د ککړولو تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. پخله بيلګرين وايي چې د نوبل د جايزې ګټونکې ماري کوري يې ايډيال شخصيت دی. الفي بيلګرين له د پنځوس زره ډالرو سکالرشيپ ورکړي څو دا خپلو علمي او ساينسي کارونو ته دوام ورکړای شي

ښځه او ټولنه

لاسته راوړنې لا زياتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان(يونيسف) دفتر د مېندو د وضعيت په اړه خپل څوارلسم نړيوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال يو راپور خپروي، ترڅو د ۱۷۶ هېوادونو د مېندو او نوو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت څرګند او د ښه والي لپاره يې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د مېندو د وضعيت په ښه کېدو کې څورا زيات پرمختګ ليدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېروکلونو کې افغانستان يو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د مېندو او ماشومانو روغتيايي وضعيت پکې څورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعيت څخه د لړۍ د ډېرښو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ مېندو څخه ۱۶۰۰ تنه يې د ماشوم د زېږولو پر مهال له لړۍ څخه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه مېندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر سباوون وايي، د نوينو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت ښيي چې د مېندو او دغو ماشومانو د روغتيايي وضعيت له ښه کېدو سره سره به دې لار کې لا زياتو هڅو ته اړتيا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د مېندو د روغتيايي وضعيت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتيايي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زياتوالی، د مېندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجوديت کې د ماشوم زېږول دي. هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې: زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ تم کتار کې دی، وايي «د مېندو د مړينې د کچې راټيټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستندرډې پالنې برکت دی، د روغتيايي پاملرنو او آسانتياوو په کچه کې زياتوالی، له دې آسانتياوو څخه د مېندو د ګټې اخيستنې په کچه کې زياتوالی، د ژوند په معيارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي.»

د پام وړ، خو تر بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي چې د مېندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلنډ او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د دې راپور پر بنسټ، مخکې تردې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه يو تن يې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو اوس له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه يو تن يې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادي د برخې د يو ماهر په موجوديت کې سر ته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۲ زېږونونه د قابله ګانو په موجوديت کې سرته رسېږي. سره له دې چې په سلو کې ۹۰ مېندې د زېږون ترمنځ د واټن له ميتود څخه باخبره دي، خو يوازې په سلو کې ۱۶ له دې ميتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د مېندو د مړينې د کچې په لوړوالي کې يو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده. که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ او روغتيايي سيستم کې تردې ۵۵۱۱ تنه ښځينه او نارينه نرسان شته، خو د روغتيا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، بايد په سلو کې اتيا ته ورسېږي. په عامې روغتيا وزارت کې د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستياله ناحيه طارق له افغانو کورنيو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي. څکه د دې په وينا، د افغانستان په دودېزه ټولنه کې ډېر نارينه دې ته نه حاضرېږي چې خپله خور يا مور نارينه ډاکټر يا نرس ته ورولي. «د ښځينه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بيا په لرې پرتو سيمو او ولسواليو کې» نوموړې وايي، د موجوده ښځينه او نارينه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ ته دې چې دا د هېواد د اړتيا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای.» او که جنسيت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دی.» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سيد قمرالدين حافظ په دې باور دی چې نن سبا د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفيته نرسانو سخته اړتيا ده، څکه د هغه په باور د درملنې د بهير په ښه ترسره کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتيا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د دې روغتيايي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلی چې د مېندو او ماشومانو د مړينې کچه راټيټه کړي. د معالجوي طب رئيس ډاکټر سيد قمر الدين حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لېسانس او حتی د امکان په صورت کې د ماسټرۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنيت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به يې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زيات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنيت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سيمو کې د نرسانو د روزنې شرايط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې يو تن مسوول نجيب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ويل کېږي. د هغه په وينا، نن سبا د روغتيا وزارت په مرسته نرسنګ ستنډرډېږي او تر يوه حده ستنډرډ شوې هم دي. «نرس د طب لپاره د ملا د تير حيثيت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټيټې کچې له کبله ورسره ناسم چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري، پر ډاکټرانو او نرسانو لفظي او فزيکي بريدونه شوي، خلک بايد له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره يو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړيوال معيار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتيايي کارکوونکي ښځې دي او د هېواد له هرو څلورو روغتيايي مرکزونو څخه يو يې د ښځينه روغتيايي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د مېندو بله روغتيايي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲مه د ولادي فيستولا د له منځه وړلو نړيواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتيا وزارت د چارواکو په وينا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې اسدادي زېږون کوي، يوه يې د ولادي فيستولا له ناروغۍ سره مخ وي.

د عامې روغتيا وزيره ډاکټره ثريا دليل وايي، ولادي فيستولا يوازې يوه روغتيايي ستونزه نه ده، بلکې د دودېزو، ټولنيزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زياتره يې وږلې او بې سواده ښځې ترېنه اغېزمنې کېږي. «د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتيا او د اميدوارۍ د دورې په اړه زياته شي.» د هغې په وينا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل اميدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره يوازې يو ځل له زېږون څخه مخکې روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زياتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتيا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا به ولادي فيستولا د اخته ۵۸۶ ناروغانو درملنه شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فيستولا د ناروغۍ د درملنې يوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کيور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړيوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعاليت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، لکه د لارې د کرايې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ ميلادي کال راپدېخوا نړيوال بانک د افغانستان د بيارغونې له صندوق سره يوځای په ټوليز ډول د روغتيا له سکتور سره ۳۳۵ ميليونه ډالره مرسته کړې ده. ټاکل شوې ده چې د افغانستان د بيارغونې د صندوق تمويلوونکي د اروپايي اتحاديې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ ميليونه ډالره نور د دې پروژې د تمويلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتيا وزارت چارواکي وايي، په

نېږې يوې لسيزې کې په ۱۱ هغو ولايتونو کې د روغتيايي مرکزونو شمېر ډېر برابره زيات شوی چې د نړيوال بانک له خوا د تمويل شوېو پروژو تر پوښښ لاندې دي، يعنې د روغتيايي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۴ مرکزونو ته رسېدلی. له ۲۰۰۰۰ څخه زياتو سيمه ييزو روغتيايي کارکوونکو چې نيمايي يې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سيمو ته لېږل شوي چې په پايله کې يې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستنو لپاره روغتيايي مشورې ته د ښځو او واکسين ته د ماشومانو لاسرسی زيات شوی دی. د هغوی په وينا د يادې پروژې له پيل څخه دمخه د روغتيايي مرکزونو او روغتيايي ښځينه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتيايي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعاليتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتيا د ساتنې او د مېندو د مړينې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستيو پرمختګونو سره سره د روغتيا برخه زموږ په هېواد کې له زياتو ستونزو سره مخ ده، د نوينو زېږېدليو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړينې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ويټامينونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې يوه افغانه ښځه يا نجلۍ له اميدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې يو علت دا دی چې نجونې له بلوغه سمدستي وروسته واده ته مجبورېږي او په داسې حال کې چې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم بشپړه وده نه وي کړې

غ. ملاحت

(c) ketabton.com: The Digital Library

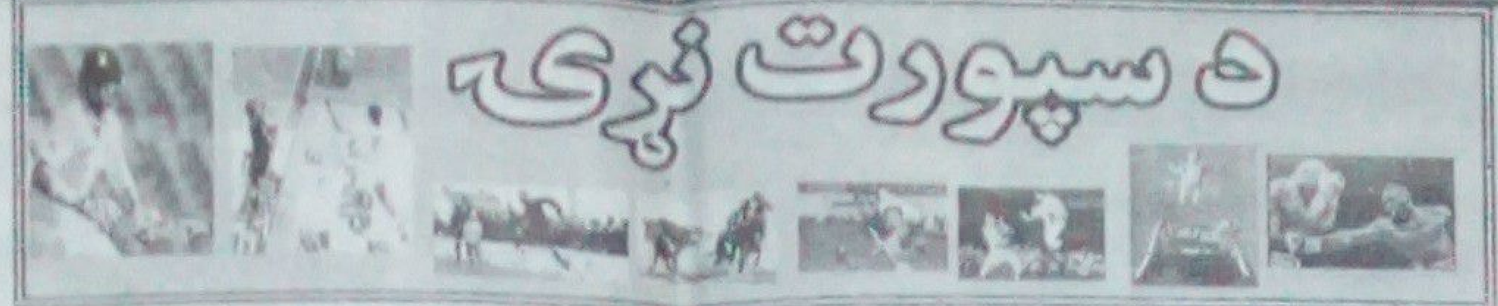

افغان اولمپیک کمېټې پرمختیایي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکونو او د کلنۍ پرمختیایي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و. پر ظاهر اغبر داسې تورونه

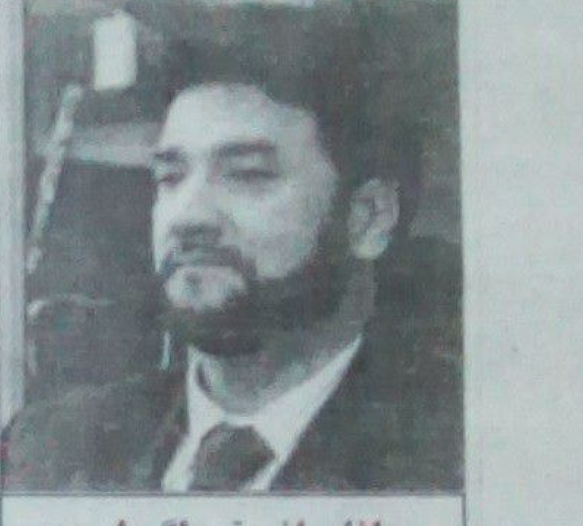

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بله دا چې وایي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې ابله د ۳۱ سلنې پرمختیایي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې کمېسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د بوارسې مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورغللی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په دې لګېدلو تورونو سپې ښستې وبلل او بي بي سي ته یې ووېل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و. همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او یو ځل خو دا قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه. خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ډول تورونه ردوي.

کرکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرکټ ورزش اول دغې لوبې ته لا ډېر ځوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ به یې ښې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې وموندل شي. په پام کې ده چې کرکټ له دویمه ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دویمه تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي کرکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندلو او د روزلو پړاو هم ګڼل کېږي." ښاغلي مراد وویل ډېر ژر به د دغه نوي سپورټي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرکټ بورډ ګډه یوه کمېټه جوړه شي. کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي وویل هیله یې دا ده چې کرکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په ځینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به بیا نورو ولایتونو ته هم ورو ورو وغځول شي. افغان کرکټ بورډ وايي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرکټ ښوونځیو ته یوسي له دا چې زده کوونکي د کرکټ لوبې لپاره خپل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي. که څه هم ډېر وخت نه اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد وايي. دوی په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نه لټوي، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکي یوه دوه لسیزو کې د افغانستان د کرکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد وویل "موږ غواړو چې په راتلونکو شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور ځدراڼ، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو. داسې چې کرکټ یې په افغانستان کې زده کړې وي، له ښوونځیو یې را پیل کړې وي او بلاخره په ټوله مانا د کرکټ له اړخه د افغانستان تولید وي."

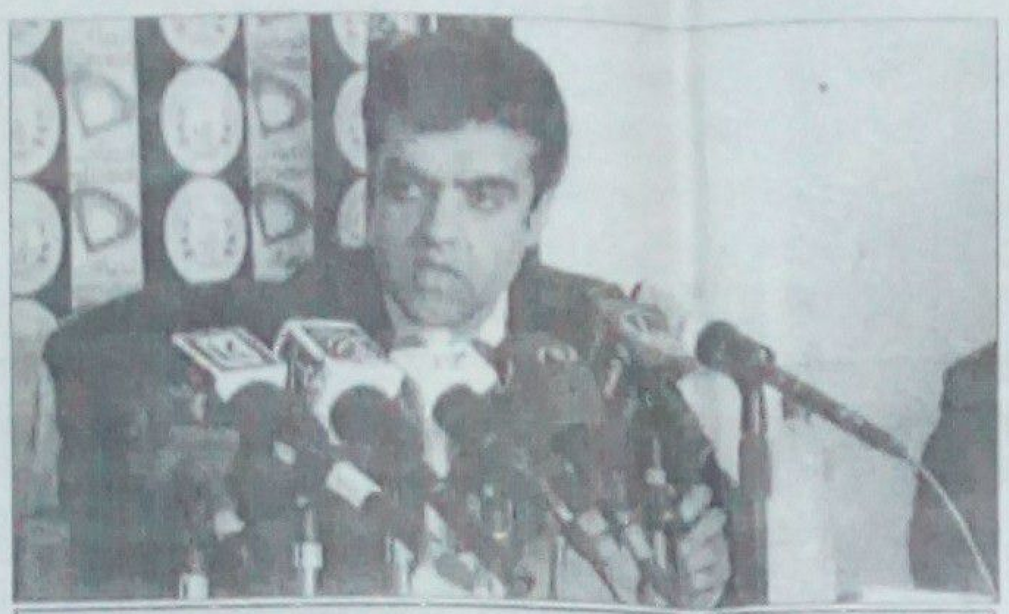

د افغانستان د کرکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي"

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هېواد دی چې په تېرې یوې لسیزې کې د کرکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکي لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه واري په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ. افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه د راتلونکي اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هېواد سره خپل بخت وازمویي.

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالو پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

د پاکستان د کرکټ لوبډلې ویسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په ترځ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله. یاده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه. څه ویسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو. خو مصباح الدین او شاهد افریدي به لوبه وکړه. دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲ منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې. د پاکستان ملي لوبډلې د ټولو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اوورونو کې د ۲۲۴

منډو هدف وټاکه خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نشول د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وټاکل شو. نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې. یاده دې وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي.

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوی لیرې پرانډې د انګلستان د فوټبال په مخکښ لیګ یا پریمیرشپ کې یوازې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي دیمبا با او پاپیا سیسې لوبېدل که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل او سجده به یې وکړه چې د لوی ځښتن مننه وکړي. دوی دواړه د سېنېګال مسلمانان دي چې یو یې تېږ اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. دیمبا با وایي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېرولی یې نه شي چې پنځه وخته لمونځ او روژه د خپلو فوټبال روزونکو په ګومان چې ځله مسلمان ته دې حورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه وایي او د دوی دین او عبادت ورسره ورغمې. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي. د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمونځ لپاره ځای ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستیو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوی بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ نو دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible] په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د تولوپام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خوښۍ ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږي بله خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان ځیني لوبغاړي خوښ نه دي. ځیني لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه غواړي، هغه کمیس نه اغوندي تر همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. ځینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې په لوبه وکولای شي. ځیني مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وایي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وایي "کلب ته غوره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خبر دي نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي" ۲۸ کلن دیمبا با وایي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره ځیني روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکي چې په خوښ نه و ما به ورته وویل کوره زه به روژه نیسم او بیا به هم به لوبه کوم که مې لوبه نه وه مه مې لوبوه" سر کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښ فوټبال لیګ لوبیز کال په پیلېدا دی. ځیني کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالی ونه کړي او د لوبیز کال په پیل کې به و نه ځلېږي.

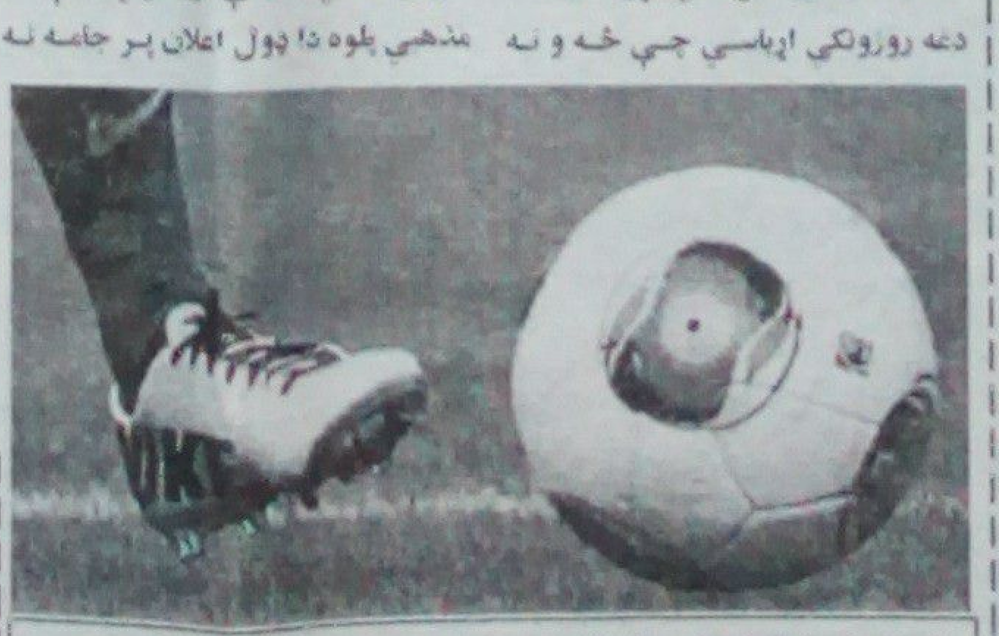

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۲ کلن امیر محمد چې په زیړه کې یې پر تورو وېښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلیوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکی پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي

لیست کړي. د کندهار د ارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي. او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وایي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښتو یې ټوکو ځای نه، بلکې د بټورو هوډمنو کسانو ځای ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورټي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وایي، دی به د ایران، عراق او کویټ له لارې د دوو میاشتو په ترځ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې دده په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. «کله چې سعودي عربستان ته ورسېدم. لومړی به د اسلام د ستر لاربود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي.» امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکی پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وایي، یاد سفر یې له ستړو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسؤلینو اوږه ورکړې. امیر محمد وایي، له دې وړاندې یې د هېواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پرمهال له ډېرو خوږو او ترخو شیبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هېوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې نسبتاً د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري.

د افغانستان د کرکټ بورډ د آسیايي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرکټ بورډ اداره د د کرکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب لرونکو هېوادونو په توګه لړ کې ګډه شوه. د افغانستان کرکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترځ کې د کرکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرکټ د آسیايي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په همدې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرکټ بورډ اداري دفتر په خونه کې په لاره اچول شوې وه د افغانستان د کرکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرکټ بورډ اجرایوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې وروسته یې د سفر پرمهال د نوموړې شوېو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل سربېره پردې یې د ملي نولس کلنې لوبډلې لوبغاړو لپاره د ټرون لیګونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په ټولګو ټرون لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او یلې کولو باندې هم رڼا واچوله. نوموړي د اتلانو شېرېزې لوبې په نامه سیالیو چې د زرګونو لیدارچیانو په شور او ماړو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرکټ بورډ د کار کوونکو ورلیارغوني له پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یاده یې کړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د وېډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو یکې ونډه درلوده. همدارنګه د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۹ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه یې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترځ کې د افغانستان کرکټ بورډ اجرایوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د ښه والي همکارانو ټولو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل.

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او بېجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې دی. وایي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هېڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په رپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وایي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د بېجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مېډال راوړونکي روح الله نیکپا وایي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای. که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وایي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له نوکمېر چلند نه شکایت کاوه او وایي له همدې امله د جولای په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکې دي، برخه نه اخلي. "یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې یې سرېرسته وو دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیې منفي اغېز کړی و. چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو. هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو" روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همدغه ډول روان وي، نو بیا په هېڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه منې او وایي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالو کې له برخې اخیستو ډډه کړې "روح الله نیکپا به په کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي او له همدې امله یې څو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي" ښاغلي رحماني وایي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو حل لپاره یې ځانګړی کمېسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلورو ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري.

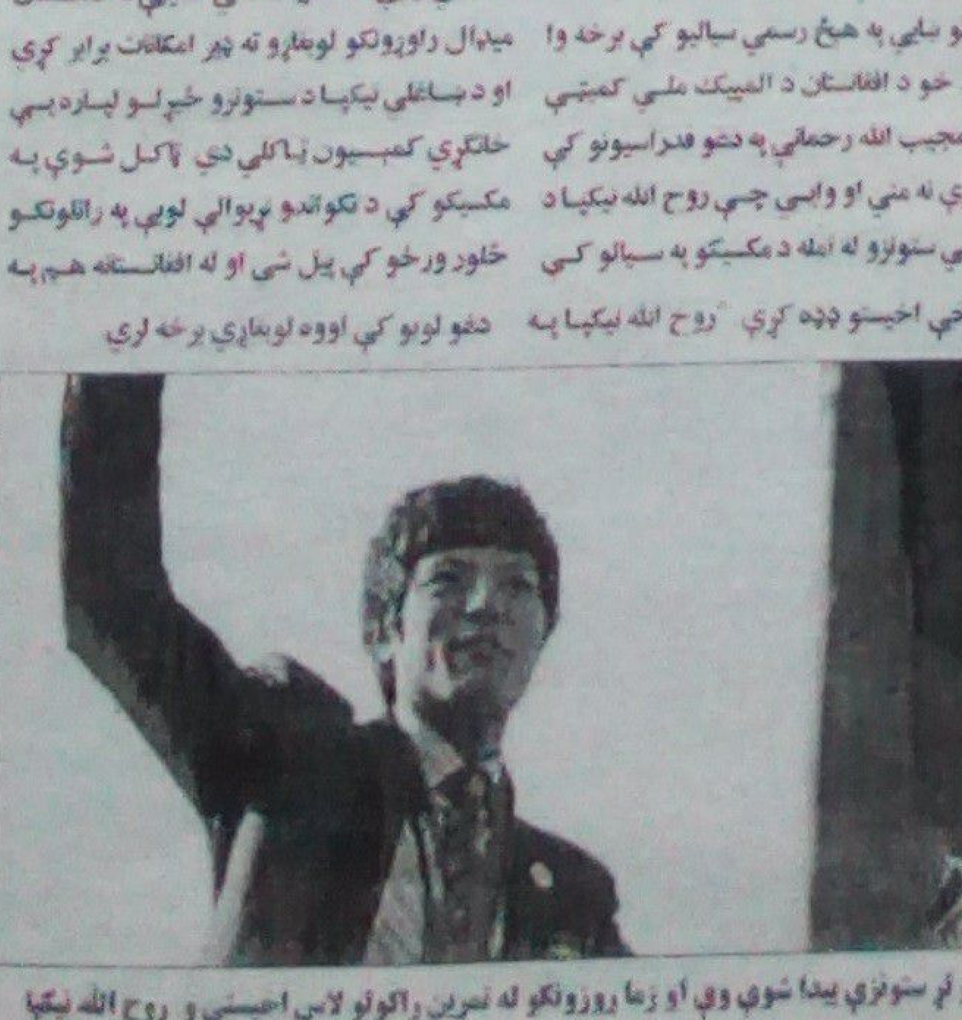

یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و - روح الله نیکپا

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلوېزیون او راډیو هغه وسیلې دي چې د جامعې د مختلفو قشرونو ترمنځ اړیکې ټینګوي او په لیرې کې د راز او نیاز او ټیلیفونو اکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه د خلکو د پوهاوي او خبراوي له پاره زمینه برابروي.

رسنۍ هغه وسیلې دي چې د جامعې د عامو او خاصو خلکو ترمنځ اړیکې ټینګوي، په بل عبارت رسنۍ هغه تفریحي وسیلې دي چې د ټولنې ټول قشرونه پرمختګ ته برخې کوي او ترسیمو ښودي.

رسنۍ، په یوه ټولنه کې ډېرې ښېګڼې لري، کوي چې له هغو څخه کولای شو په لاندې توګه د یادونې وړ وګڼو:

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسیلې دي چې خلک په ډېر ژر ډول له پېښو څخه خبروي، یعنې رسنۍ کولای شي په یوه وخت ...

ډول خلکو ته زده کړه ورکړي او ټول هغه کسان چې له رسنیو سره مخه لري له دې ځایه زده کړې څخه برخمن شي.

۲- رسنۍ د تفریح او سرګرمۍ له پاره ارزښتناکې وسیلې دي. رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او د هغوی په شونډو موسکا خوره کړي. خو دا خندول یوازې خندول نه دي بلکې یو پیغام هم لري یعنې رسنۍ باید د نورو برخو تر څنګ کومېډي برخه هم ولري او هم وکولای شي چې ډلولاني سنوزري په ډول سره وخپرې او خلک ورباندې خبر کړي او یو وړه ...

ګڼه لري او اخلي

عبدالرحمن ثاقب
د ژورنالیزم پوهنځي

کتاب «یک قرن در تاریخ و افسانه» زیور چاپ یافت

حیات الله حلیم

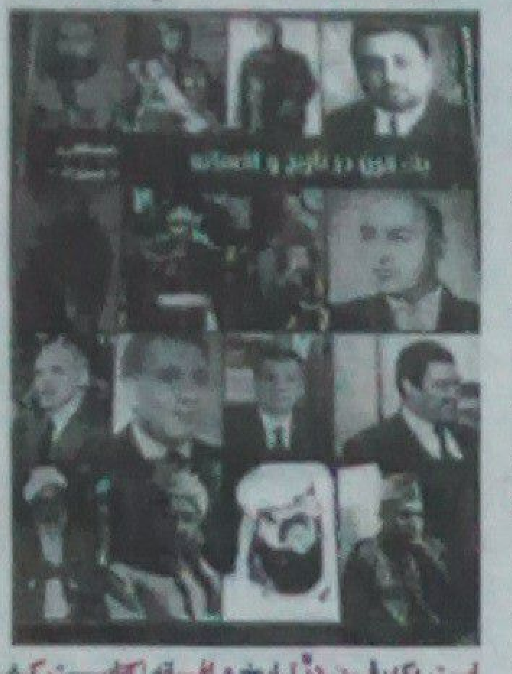

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

مطیع الله شهاب د کابل پوهنتون د ژورنالیزم پوهنځي د دریم ټولګي محصل

افغان اعلانات

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

ورځپاڼه

چارشنبه	پېشلمي	۳ ۱۱	روژه ماتي	۷ ۱۲
پنجشنبه	پېشلمي	۳ ۱۲	روژه ماتي	۷ ۱۲

د ۱۳۹۲ ل د چنگاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

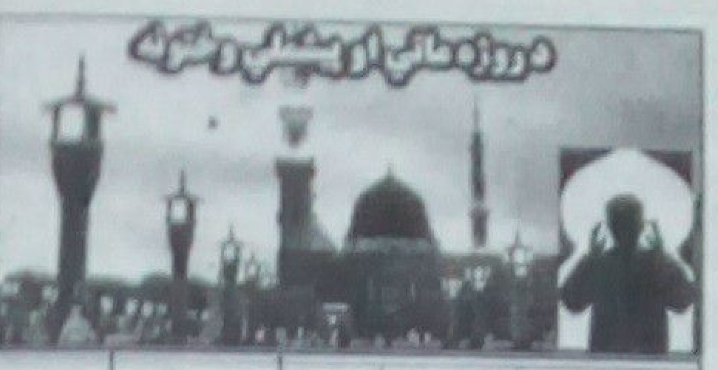

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر	لوړه	30°C	ټیټه	17°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه	35°C	ټیټه	17°C
لوېه	چارشنبه	لمر	لوړه	37°C	ټیټه	19°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه	38°C	ټیټه	20°C
پسور	چارشنبه	تندر او باران	لوړه	33°C	ټیټه	28°C
//	پنجشنبه	لیز باران	لوړه	36°C	ټیټه	28°C

افغانستان د نړیوالو رسنیو په هنداره کې

«د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي»

امریکایي، والسټریټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه یوه مطلب کې لیکلي، د طالبانو له خوا یوه لیکنه کې چې د سولې د خبرو لپاره سیاسي دفتر پرانیست ... د هیواد جگړه په چې یوه لسیزه پېرې اوښتې، د خبرو اړوند لاري پیدا ... ورسېږي، خو دغه هیلې ... افغان ولسمشر حامد کرزي سخت غبرګون وښود ... کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بیرغ او چنډو او لوحې لګولو پر وړاندې د اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د پلاوي د نه ګډون خبره وکړه. د والسټریټ ژورنال په وینا، له هغه مهال راهیسې په توجه کې د طالبانو قوماندان هم ورته خبره کړې او ویلي یې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګیږو. برتانوي ټایمز ورځپاڼې بیا د افغانستان د بیارغونې په اړه په یوه مطلب کې لیکلي، امریکا د خپلې نړیوالې پراختیایي ادارې «یو ایس ایډ» له لارې غوښتل د سړک جوړولو د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګردیز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت ترمرکزه غځیږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زیات شوی او ۲۳۰ میلیونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه یې بواځې څه باندې له دریو یوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وینا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېدیځ ...

د ټانکرو چلوونکي د کابل ...

د دغې موټرو د ټانکرو د ... پولیسو پرغاړه دي. دغه چاره هغه مهال افغان کورنیو حکومتي پولیسو ته وسپارل شوه چې په تېرو څو کلونو کې د شخصي امنیتي کمپنیو د کسانو په اړه حکومت له شکایتونه وشول. د کورنیو چارو وزارت ویاند صدیق صدیقي ...

سوداګر دې تر دوو نورو میاشتو پورې له ترکمنستانه ...

په پلټې سره په یو اړخیز ډول نفتي تېل کې له ترکمنستانه د هرات ولایت له لېږدولو او دغه ...

خادم الحرمین الشریفین دې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ ...

ستاسو اعلیحضرت دلارښوونو او مرستو غوښتونکي دې چې دهغو له برکته افغانستان پاکستان اوسیمې ته سوله اوثبات راشي. یوځل بیا ستاسو اعلیحضرت دپیرزوینو له امله دخپلې ملتي مراتب وړاندې کوم او دلوی ... خدای (ج) له دربار څخه تاسو اعلیحضرت ... ته اوږد عمر روغتیا ... هیواد ورور ملت ته سوکالي غواړم

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د ریاست خبرتیا

د زمري د میاشتې د اته ویشتمې نېټې، د هیواد د خپلوا کۍ د پېرله ترلاسه کولو د کالیزې په ویاړ د ۱۳۹۲ هجري لمریز کال د ادبي او هنري جایزو سیالي، د تاریخ اود ادبي تحقیقاتو، شعر، داستان، طنز اونقد، ښکلو هنرونو، سینما، تیاتر، موسیقي، راډیو تلویزیون اود ژورنالیزم په برخو کې پیلیږي. له مینه والو لیکوالو او هنرمندانو څخه غوښتنه کیږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د میاشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ ریاست د ادبي او هنري جایزو ادارې ته وسپاري

د زیاتې خبرتیا لپاره دې ۰۷۹۴۲۵۴۰۲۴ ګڼه ټلیفون له لارې اړیکې ونیول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنگ

وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خویش در نظر دارد تا (پروژه تجدیدآهن پوش های بالای تعمیر ورنګمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت) را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92) ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb) قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنگ ازساعت ۸ صبح الی ۲ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل (قرارداد مشابه دریکی از۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل گردیده باشد)

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۹۲ تحویل داده شود. داوطلبی الترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد. آفر ها درحضورداشت داوطلبان ویانماینده گان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۹۲ گشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی (هفتادوسه هزار افغانی) شامل باشد.

بهرني لنډ خبرونه

میرکل له امریکا څخه د ربښتیني ژمني تمه لري

برما وایي: ټول سیاسي بندیان خوشې کوي

پوتین: د امریکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

د بنګله دېش جګړوي اسلام پالي ګرم ختلي

جنوبي او شمالي کوریا د کایزونګ پر سر خبرې کوي

شمالي او جنوبي کوریا له څو میاشتو ... کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ... ساحې کایزونګ د بېرته خلاصولو په اړه ... راهیسې دتړل شوي اقتصادي خاصې ... ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ایستلي وو ... له بهرنیو منابعو څخه

له پاکستانه د اوربکو راوېشتلو روان کال...

د ولایتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې ...

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو د معینیت خبرتیا

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو معینیت په پام کې لري چې د پرمختیایي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې یو شمېر هغه پېغلو او نارینه ځوانانو چې د تخنیکي او مسلکي زده کړو له انستیتوتونو او مکتبونو څخه له دولسم او څوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او یا د فراغت په درشل کې وي د آزموینې له لارې په دغې برنامه کې تنظیم کړي. مینه وال کولای شي د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم لیکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د میاشتې په ۷ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموینې د تیرولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري او مدیریت انستیتوت (نیما) کتابخانې ته ورشي.

د اړیکې شمېره (077946299)

افغان اعلانات

کتونکې ډله

دورځپاڼو رئیس ډاکترشمس الحق آریان فر ۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰

رییس او مسوول مدیر احمد زلمی شهباز ۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰

مرستیال شاولي قرار ۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹

سرپرست مسوول سکرتر شیرمحمد نظری ۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵

ډیزاین احمدشاه سخی ۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

• سیدیوسف "شریفي"
• محمد صادق قلندري
• میر مسجدي عزیزي
• قسیم "آرون"

برېښنالیک hewad1948@yahoo.com

Dr: shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor-in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz) 0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼې د وېش څانګه ۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷ ۰۷۰۷۹۶۰۱۷۱

چاپځای د آزادۍ مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library